

SPREKEN OVER EN MET GOD

De manier waarop wij over God en tot God spreken is altijd gebaseerd op wat ons bekend is uit onze eigen mensenwereld. Als we zeggen dat God spreekt of zwijgt, gaan we ervan uit dat een gesprek of communicatie tussen God en mensen mogelijk is zoals tussen mensen onderling. We kunnen alleen over God spreken in menselijke taal. We gebruiken mensvormige beelden voor God, beelden die we ontleen aan menselijke ervaringen met leiderschap (koning, heer, rechter), aan alledaags menselijk leven (herder, vriend, pottenbakker, vader, moeder), of aan natuurlijke en niet-bezielde voorwerpen (vuur, licht, adem, wind, rots, schild, schuilplaats). Jezus als mens spreekt over God als 'Abba', Vader; een beeld van een goede vader voor zijn kinderen. Zo wordt in de Bijbel God gezien 'genadig en liefdevol, geduldig en trouw en bereid het onheil af te wenden' (Jona 4, Psalm 86), 'schuld en misdaad vergeeft Hij (Numeri 14). Hij bezit wijsheid en kracht, inzicht en verstand (Job 12). Al deze mensbeelden zijn metaforen. Het gaat hierbij om een vergelijking: iets staat voor iets anders. Als we zeggen: de Heer is mijn herder wil dit niet zeggen dat God een echte herder is. We willen daarmee zeggen: Hij is voor ons als een herder. In de relatie tot God als herder zijn wij zijn schapen, die de bescherming, de geborgenheid en de leiding van een aanwezige herder genieten, waardoor voorkomen wordt dat wij als mens afdwalen van de rechte weg en ons onfatsoenlijk gaan gedragen.

Veel van deze metaforen of vormen van beeldspraak zijn relationeel van aard: ze geven niet alleen een beeld van God, maar ook van onszelf in relatie tot God. In relatie tot God als Vader zijn wij zijn kinderen, in relatie tot God als koning zijn wij zijn onderdanen. In relatie tot God als vriend zijn wij elkaars deelgenoot in openheid en vertrouwen.

Een mooi voorbeeld van praten met God als vader en als vriend vinden we in de novelle *Oscar en oma Rozerood* van de schrijver en filosoof E-E. Schmitt (2018). Het gaat over een jongen van tien jaar die aan kanker lijdt en net een mislukte beenmergoperatie achter de rug heeft. Hij heeft nog ongeveer veertien dagen te leven. Zijn niet-gelovige ouders durven hem nauwelijks te bezoeken omdat ze moeite hebben met de ziekte van hun zoon, maar een oude dame in een rozerode jasshort (het uniform van vrouwen die zieke kinderen bijstaan), bezoekt Oscar regelmatig. Zij doet alsof zij in haar jeugd een beroemde worstelaarster is geweest, wat een diepe indruk op Oscar maakt. Zij raadt hem aan brieven te schrijven aan God. In eerste instantie reageert Oscar afwijzend op dit advies:

'En waarom zou ik God schrijven?'

'Omdat je je dan minder alleen zou voelen'.

'Minder alleen dan iemand die niet bestaat?'

'Zorg dan dat hij wel bestaat'.

Ze boog zich naar me toe.

'Elke keer dat je in Hem gelooft, zal hij een beetje meer gaan bestaan. Als je maar lang genoeg volhoudt, zal hij helemaal bestaan. En dan zal hij je helpen' (p. 186-187).

Elke dag schrijft Oscar een brief aan God. Enkele dagen voor zijn dood schrijft hij:

'Ik begreep dat jij [God] er was. Dat je mij jouw geheim vertelde: bekijk de wereld elke dag alsof het de eerste keer is'. ... 'Ik was gelukkig dat ik bestond. Het was geweldig. Dank je wel, God, dat je dat voor mij hebt gedaan. Het leek alsof je mijn hand pakte en meenam naar de kern van het mysterie om het mysterie goed te zien. Dank je wel. Tot morgen, kus, Oscar' (p. 257).

Na de dood van Oscar schrijft Oma Rozerood aan God:

'Bedankt dat ik Oscar heb leren kennen. Dankzij hem was ik grappig, verzon ik verhalen, kreeg ik zelfs verstand van worstelen. Dankzij hem heb ik gelachen en vreugde gekend. Hij heeft mij geholpen in jou te geloven. Ik ben vol van liefde, ik gloei ervan, hij heeft me zoveel gegeven dat ik genoeg heb voor de rest van mijn leven. Tot gauw
Oma Rozerood'

PS: De laatste drie dagen had Oscar een bordje op zijn nachtkastje neergezet. Ik geloof dat het voor jou was. Hij had erop geschreven: 'Alleen God mag mij wakker maken' (p. 262-263).

God was zwijgend aanwezig in de gesprekken tussen Oscar en Oma Rozerood. Misverstanden tussen Oscar en zijn ouders werden hierdoor opgeruimd, de behandelende arts hervond zijn zelfvertrouwen na de mislukte beenmergoperatie van Oscar en tussen Oscar en een ander ziek meisje bloeide een kortstondige liefde op. Door elke keer dat Oscar in God geloofde, ging Hij steeds meer voor hem bestaan.

SV

Borg, M. (1998). *Nooit kenden wij God aldus: Van een dogmatische godsdienst naar een authentiek geloof*. Zoetermeer: Meinema.

Korpel, M.C.A. & J. C. de Moor (2011). *De zwijgende God*. Vught: Skandalon.

Schmitt, E-E. (2018). *Milarepa; Mijnheer Ibrahim en de bloemen van de Koran; Oscar en Oma Rozerood* (5de druk). Amsterdam: Olympus/Atlas Contact.

In: Rondom Johannes, jrg. 8, nr. 6, oktober 2022